Mária Jančová

Představuje soubor objektů a text, ve kterém popisuje svůj způsob vztahování se ke světu. Píše o absenci jako o *aktivním prostoru možností*. Svoji práci popisuje jako hledání *opozice vůči dominujícímu řádu času, který favorizuje pokrok, inovaci a seba-aktualizaci.* Text mě vtahuje. I když mu ne vždy rozumím, věřím jeho hledání. Je to vír slov a obrazů. Krouží kolem něčeho, co taky na chvíli zahlédnu, ale pak to zmizí. Vracím se k jeho formulacím a mám chuť zahlédnout to znova. *"V tomto zmysle je absencia formou rezistencie — voči linearite, voči totalite poznania, voči fixácii významu. " (M.J.)*

Cítím v textu fascinaci možností, že to, že něco chybí, neznamená, že to přestalo existovat. Prázdno nemusí být stavem nula, neexistencí, ale potenciálem. Čtu o chybění. O touze ukázat, že to marginální je stejně důležité jako to dominantní. Čtu manifest emancipace chybění. Objekty vnímám jako hledání důkazu pro existenci této naděje. Mária popisuje absenci jako specifickou matérii, kterou není možné jen tak lehce nahradit něčím jiným. Existuje jako prostor, jako místo, které je připravené pro něco co ještě jen přijde. Je to potenciál pro zrození.

Mária s námi sdílí svou potřebou přeostřit pozornost. Cítí ohniská - místa vzniku tam, kde bychom řekli, že nic není. Bojuje za potenciál toho, co je bagatelizované. Její panika z definitivy, je možná strach z toho, že sama něco přehlédne. Jsou různé druhy pozornosti. Každá se na něco zaměřuje a něco jiného pomíjí. Můžu se plně soustředit na pracovní povinnosti a být zcela nepozorná k pocitům mých blízkých. Můžu plně věnovat pozornost péči a zcela přehlížet pracovní email. Pozornost si vybírá. Můžu se naučit pozornost distribuovat mezi více objektů. Vždy však s ohledem na svoji kapacitu. Mária limity své pozornosti často testuje. Otázka pozornosti je taky spojená s otázkou efektivity. I ta může mít, stejně jako pozornost různé parametry. Tržní kapitalismus má v určování parametrů čehokoliv v našem životě těžko překonatelnou dominanci. Když se v tomto kontextu vrátíme k Mariinmu projektu a jeho potřebě napřimovat pozornosti jinam, překonfigurovávat parametry, přestává být jenom sondou do subjektivního světa, ale odpovědí na svět kolem.

Mária k nám do ateliéru nastoupila do navazujícího magisterského studia. Během tří let spolupráce jsme sledovali její zvědavost a chuť zapojit se do každé společné aktivity ateliéru a současně iniciovat další aktivity výtvarné, nebo výzkumné mimo ateliér. Její příspěvky do diskuzí, nápady a energie dokázali být důležitou součástí mnoha projektů. Někdy bylo ale taky frustrující sledovat nesoulad mezi vlastními kapacitami a množstvím úkolů, do kterých se pouštěla. Z odstupu času, vnímám tento zvláštní nesoulad jako součást jejího bádání. Vidím ji jako vynálezkyni *absentující matéri*e, jako vědkyni oboru, který zatím neexistuje. Brání děje před dokončením, aby mohli růst jinak než je plán, aby se mohli vyvinout nepředvídatelným a nepravděpodobným způsobem.

Její metodou jsou procesy, které se *"nikdy neukotví, ale vždy zanechaji stopu."* Prázdné místa podvědomě a neovladatelne vyplňuje. Finální instalace se vylupuje jako hmyz z kukly, zanechává za sebou materiál a dutinu kokonu, tón. Stejně jako Mária zanechává stopu po svých experimentech téměř ve všech prostorách dílen. Na výsledky svých experimentů je přísná, velké množství objektů-úvah je zatraceno pro nedokonalost určovanou na škále hodnocení, která je těžko sdělitelná. Přemýšlím nad tím nakolik je toto rozdělení - na živelnou práci a prezentaci těch povedených vzorků - v souladu s cílem jejího bádání. Nalezení souladu mezi oběma póly bude možná motivem její další cesty. Specifický proces práce, který vše zaplňuje se třeba taky emancipuje stejně jako touha emancipovat potenciál absence. Na cestě k hledání způsobu, jak se světem znít to může být důležitá etapa.

Navrhujeme hodnocení *výborně* a udělení titulu MgA.
Pavla Sceranková, Dušan Zahoranský, Roman Štětina